

**R. P. Ioannis Præpositi Atrebatis, E Societate Iesv, S.
Theologiæ Doctoris, & quondam in Vniuersitate
Louaniensi ac Duacensi Professoris, Commentaria In
Tertiam Partem S. Thomæ De Incarnatione Verbi ...**

LePrévost, Jean

Dvaci, 1629

Art. VIII. Vtrum hæc sit falsa : ex pane sit corpus Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94249](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94249)

substantia, & sit sensus ita remanere accidentia, vt tota substantia panis intereat, siue remaneant omnia panis accidentia, siue non, quod ad refellendos hæreticos non erat necessarium.

ARTICVLVS VI.

Virum facta consecratione remaneat in hoc Sacramento forma substantialis panis?

Resp. neg.
Trident.

Scot. vult
panem consti-
tui in ratio-
ne panis
per formam
accidentalem.

25.

Ratio D.
Th. suppo-
nitur Tho-
mistarum
principijs
est diffi-
cilis.

NEGAT. quod est de fide, vt patet ex dictis art. 2. & ex can. 2. sess. 13. Concil. Trident. vbi definitur fieri conuersionem totius substantiæ panis in corpus Christi. vnde si panis distinguatur formam substantialem à massa, de fide est illam formam perire; si verò in ratione panis constituatur per formam accidentalem, & solo accidente distinguatur à massa, (quod sentit Scotus) non est de fide perire formam quæ panis constituitur in statu panis, modò dicatur nihil remanere ad panis substantiam pertinens.

D. Th. tribus rationibus id probat: prima petitur ex formam consecrationis, quæ ad sui veritatem requirit, vt sub speciebus totum corpus constituatur, atqui si remaneret forma substantialis panis, non constitueretur totum corpus, cum solum materia panis conuerteretur in materiam corporis Christi.

Aduerte hanc rationem iuxta principia Thomistarum parum valere; cum enim sentiant non dari formas partiales substantiales, atque ita corpus, prout est altera pars compositi physici, iuxta illos nihil dicat substantiale præter materiam primam, ad hoc, vt fiat conuersio in totum corpus Christi, ex allatâ proportionem non exigitur, vt forma panis desinat, cum ex vi verborum sub specie panis solum ponatur, quod est pars compositi physici.

Secunda ratio, forma substantialis panis deberet manere, vel in antiquâ materiâ, vel aliâ, vel separatâ; primum dici non potest, quia si ita esset, remaneret tota substantia panis, quod fidei repugnat, vt patet ex dictis. Secundum etiam dici nequit, quia cum forma substantialis panis sit materialis, postulat naturaliter inesse materiæ, ex cuius potentiâ educitur, atque adeò illa pereunte nõ nisi supernaturaliter potest existere, & alteri materiæ inexistere; non est autem fingendum miraculum huic mysterio minimè necessarium. Neque etiam tertium dici potest, cum non debeat fingi miraculum non necessarium huic mysterio, forma non debet dici supernaturaliter separari, & contra exigentiam naturalem; si autem dicatur naturaliter remanere posse separatam, iam erit constituenda forma intellectualis, cum formæ, quæ naturaliter possunt remanere separatæ à materia, sint intellectuales. ita quoad postremam partem vera est, & videtur intelligenda ratio D. Th. quæ alioquin est difficilis.

Tertia ratio est, quòd accidentia in hoc Sacramento remaneant, vt sub illis videatur corpus Christi, ergo non conuenit remanere formam substantialem panis, quæ magis connaturaliter designaretur per accidentia.

ARTICVLVS VII.

Virum ista conuersio fiat in instanti?

AFFIRMAT. quia fit ab agente infinitæ virtutis, neque repugnat ex parte termini fieri in instanti. porro illud instans est id, quo completur forma, in quo substantia panis primò non est, ita vt toto tempore præcedente fuerit, & in quo primò corpus incipit esse, quod instans videtur esse intrinsecum formæ, iuxta dicta quæst. 62. art. 1. dub. 4.

ARTICVLVS VIII.

Virum hæc sit falsa: ex pane fit corpus Christi?

TRADIT quosdam modos loquendi in hac materia, ex cuius doctrinâ aliquot regulæ possunt colligi ad explicandas varias Patrum sententias.

Prima est, propositio, in quâ ponitur præpositio, *Ex*, dicendo: *ex pane fit corpus Christi*, est vera & propria. ratio est quòd illa præpositio non solum possit designare causam materialem & subiectiuam, vel etiam effectiuam, sed in omni proprietate possit etiam designare terminum à quo, eiusque habitudinem, & transitum ex vno in aliud, quâ ratione propriè dicimus ex non ente fit ens, ex albo fit nigrum.

Secunda. similiter vera est, & propria hæc propositio: *panis conuertitur in corpus Christi*, & omnis alia per quam designatur conuersio & mutatio vnius in aliud, quia per huiusmodi propositiones solum designatur habitudo termini à quo, positiui.

Tertia. propositio, in qua ponitur præpositio, *De*, non est propria, nec in rigore est vera, quia illa præpositio addita alicui termino solet designare præpositio addita alicui termino solet designare causam subiectiuam vel saltem principium consubstantiale, vt cum dicimus, de materia ignis fit aer, designatur causa subiectiua formæ aeris, cui illa forma inest, designatur etiam aliquid vtrique termino commune, quod sub vtroque termino remaneat, cum vero dicimus: *Filius est genitus de Patre*, designamus principium consubstantiale Filio, similiter cum dicimus: *Filius est genitus de essentia Patris*, designatur aliquid Patri & Filio commune, quod in Patre se habeat tanquam principium quo generat filium, & quod ei communicat. panis verò neque est subiectum corporis Christi, neque se habet, vt causa illi consubstantialis. vnde si quando in Patribus inueniatur huiusmodi propositio, particula, *De*, est explicanda per præpositionem, *Ex*, vt cum Ambros. lib. 4. de Sacramentis c. 4. dicit *de pane fit corpus Christi*, solum enim vult per consecrationem panem conuerti, vel mutari in corpus Christi.

Quarta, impropria est locutio, quâ dicitur: *panis fit corpus Christi*, quia nihil est commune substantiale sub vtroque termino, ratione cuius dicitur vnum fieri aliud: aliqui tamen aliter sentiunt de hac propositione. Similiter est impropria locutio: *panis est corpus Christi*, quæ vt sit vera, debet hoc modo explicari, contentum sub speciebus panis est corpus Christi, vel, quod exterius habet similitudinem panis, est corpus Christi. Circa do-

ctinam

etiam horum articulorum praesertim tertij, & quarti quaedam sunt examinandas itaque

D V B I V M I.

Utrum in mysterio Eucharistiae actio aliqua circa corpus Christi reperitur?

ALIQVI videntur negare in conuersione panis in Christi corpus inueniri actionem circa ipsum corpus, ut Sotus dist. 9. quaest. 2. art. 4. §. ex hoc videtur, sed

Resp. affirmatiue. 1. id est conformius Patrum locutionibus. Hieron. epist. 85. ad Euagrium: *quis patitur mensuram, & videretur minister, ut supra eos se imundus efficeret, ad quorum preces Christi corpus constituitur*. Amb. lib. de ijs qui mysterijs initiantur cap. 9. *Sacramentum istud, quod accipis, Christi sermone constituitur*. Lib. 4. de Sacramentis c. 4. *de pane sit corpus Christi*. Emilianus homilia in Dominica palmarum ad illa verba, *canitibus autem eis: Ecce sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech panem & vinum virtute ineffabili in sui corporis & sanguinis substantiam conuertit*. Patres etiam frequenter tradunt panem mutari, transmutari in corpus Christi, quae non possunt fieri sine aliqua actione circa corpus. videri possunt citati art. 1. & 2.

2. Ex definitione panis non sequitur Christum esse sub speciebus, ut patet, nam Deus posset conseruare species sine villo subiecto, vel alia sub illis collocare. 3. Ex eo quod Deus destinat prebere concursum conseruationum respectu substantiae panis, non potest inferri substantiam corporis Christi esse sub speciebus, igitur ut illud corpus sub speciebus inueniatur, necesse est, ut circa illud aliqua actio intercedat. Conseruatio corporis Christi esse sub illis speciebus est effectus, aliquis realis de nouo eidem corpori competens, ergo requirit causam de nouo operantem: ex eo autem quod Deus destinat panem conseruare, non operatur quidquam de nouo, nec potest concipi, quid aliud sufficiat ad huiusmodi denominationem praeter actionem circa corpus Christi, ergo haec actio est omnino constituenda, sed explicandum restat, qualis sit haec actio.

D V B I V M II.

Qualis actio inueniatur in hoc mysterio circa corpus Christi, & quis sit eius terminus?

PLVRES sunt hac de re sententiae.

Prima censet hanc actionem solum esse adiectiuam, cuius formalis terminus sit praesentia corporis & sanguinis Christi sub speciebus, ita ut per consecrationem nihil aliud producat in corpore Christi praeter reale praesentiam seu *ubi*, per quod fiat, ut corpus Christi, quod est in caelo, nec illud deserit, incipiat esse sub speciebus, sub quibus antea erat panis substantia, qua sententiam videtur tenere Pal. d. 11. q. 3. art. 2. ad 2. docens terminum huius actionis esse modum, quo Christus est in hoc Sacramento. Sotus dist. 9. q. 2. art. 4. ad argumenta Scoti, etiam si verbis videatur negare, videri potest §. quod si arguas, ubi censet hanc actionem ideo dici substantialem, non quia per eam substantia producat, sed quia ex se sit substantia productiva, qui discursus plane est probabilis, cum enim actio nihil sit aliud, quam via ad terminum, & fieri ipsius

termini, repugnat fieri accidētis posse esse fieri substantiae, & per consequens dici posse substantialem, quod possit esse via ad substantiam. Consecratio sua speciem, & conditionem essentialem sumit à termino ad quem, cum ergo actio substantialis, & accidētalis differant specie, non potest actio accidentalis, quae intrinsecè respicit accidēs pro termino ad quem respicere substantiam, quae fiat per illam eandem specie actionem. adde quod actio non sit productiva, sed productio & effectio. Citatur etiam Bell. lib. 3. de Eucharistia cap. 18. §. ex his colligitur, ex quo videtur omnino constare eum esse illius sententiae, cum dicat: Ex his colligimus conuersionem panis non esse productiuam nec conseruatiuam, sed adductiuam, quod explicans ait: *nam corpus Christi praesens sit ante consecrationem, sed non sub speciebus*.

Nec obstat quod in responsione ad obiectionem videatur aliam sententiam insinuare, quia nisi verba citata improprie sumantur, hanc sententiam clare indicat, quam censet non esse improbabile Suarez disp. 50. sect. 4. pro qua plures alij citari solent

Secunda sententia allerit per hanc actionem modum quandam substantialem produci in corpore Christi, ita dicuntur sentire quidam recentiores.

Tertia docet hanc actionem esse verè substantialem, & formalem eius terminum esse ipsammet substantiam corporis Christi reproductam. videtur S. Th. hic art. 2. docentis hoc mysterium non fieri per motum localem corporis Christi, sed per conuersionem panis in ipsum, quod non videtur posse solide explicari, si corpus Christi non reproductur, & actio non terminatur ad eius substantiam tanquam terminum formalem, cum corpus in hac propositione: *panis conuertitur in corpus Christi*, non denotet suppositum, & terminum qui actionis, sed debeat denotare terminum quo, & formalem. eandem tenet Suarez sect. citata, pro qua plures citat §. *quintus ergo modus*. Lessius lib. 12. de perfectionibus diuinis cap. 16. num. 114. & sequentibus, & alij; quae sententia videtur verior. vnde

Dico in hoc mysterio inuenitur actio per quam corpus Christi verè producat seu reproductur, atque adeo actio terminata ad ipsam entitatem, & substantiam corporis, quae rursum ponitur in rerum natura. pro quo

Suppono Dominum Deum ex infinita sua virtute posse rem eandem numero, non tantum semel, sed sepius constitui in rerum natura, non tantum postquam esse desijt, sed etiam dum existit, ita ut non solum possit tribuere de nouo existentiam rei quae interijt, sed etiam existentem sepius in rerum natura collocare, quod docet communius Philosophi, & nullam inuoluit contradictionem. hoc supposito

Probatur 1. conclusio, haec reproductio seu actio Prob. 1. per quam idem corpus sepius producat, non est impossibilis, estque conformius dictis Patrum & Conciliorum eam interuenire, ergo &c. Secunda pars antecedentis Probatur 1. ex Patribus aliquoties citatis, quorum aliqui docent sacerdotes corpus Christi conficere, ad preces sacerdotum Christi corpus confici Hieron. epist. 85. ad Euagrium; Alij dicunt confici sermone Christi; Ambros. lib. de ijs, qui in mysterijs initiantur, cap. 9. Dicunt de pane fieri corpus Christi; idē Ambros. lib. 4. de Sacramentis c. 4. Dicunt Christum panem & vinum virtute ineffabili in sui corporis & sanguinis sui substantiam conuvertere; Emilianus homilia in Dominica palmarum. Panem mutari, transmutari, conuerti in corpus Christi; Cyrillus Hierosolymitanus, Ambrosius & Damascenus, & alij citati in superioribus haec & si

M m

miles

Bellar.

Suar. censet probabile.

Secunda sententia produci modum substantialem in corpore Christi.

Tertia terminum esse ipsam substantiam corporis Christi reproductam. D. Thom.

Suarez. Lessius.

29.

Tertia descenditur.

Hieron. Ambros.

Emilian. Cyrillus Hierosol. Damasc.

miles locutiones designant Christi corpus non quomocumque poni in hoc Sacramento, sed per veram, & realem confectionem ipsius corporis; quod dici nequit, si nulla intercedat actio, quae respiciat corpus Christi, tanquam terminum *ad quem*, & cuius substantia ponatur per illam actionem. Non potest etiam dici de pane fieri corpus, si substantia corporis secundum se sit omnino inuariata. certe si quis nullam sententiam sit praecipuus, aduertatque id diuinæ potentiae non esse impossibile, ex his & similibus Patrum locutionibus colligit corpus Christi per consecrationem produci, cum, ut antea est notatum, corpus in huiusmodi conuersionibus non sit terminus *qui*, seu suppositum quod denominatur, sicut cum dicitur ignis fieri ex aëre, sed sit terminus formalis, & quidem qui non communicatur ulli, tanquam subiecto vel comparti.

Obiectio

Dices Patres per hoc solum voluisse denotare corpus Christi verè & realiter esse sub speciebus, & quidem ita, ut ibidem desinat esse panis substantia.

Resp.

Resp. non velle id quomocumque, sed quod fiat per veram conuersionem panis in ipsum, quod ibi fit, eò quod sacerdos illud conficiat. Confir. ex communi modo loquendi, quo dicitur sacerdotes habere potestatem Christi corpus conficiendi.

Florent.

Confimilis est locutio Concilij Flor. *substantia panis in corpus Christi & substantia vini in sanguinem conuertuntur.* Trid. sess. 13. cap. 4. *sumpta haec synodus declarat per consecrationem panis, & vini, conuersionem fieri totius substantiae panis in substantiam corporis Christi Domini nostri, & totius substantiae vini in substantiam sanguinis eius.* quibus verbis aperte declaratur substantiam corporis Christi esse terminum huius actionis, quae est conuersio.

Prob. 2.

Secundo probari potest ex ipsa forma consecrationis: *hoc est corpus meum*, quae ad sui veritatem requirit Christi corpus esse praesens speciebus; requirit etiam, ut panis desinat esse sub ipsa speciebus; cumque corpus Christi non deserat caelum, sequitur non fieri praesens per motum localem: similiter, cum panis conformiter naturis rerum & sine nouo miraculo non possit dici solum mutare locum & alibi existere, ut etiam ostensum est, conficitur ex illa forma colligi conuersionem panis in corpus, seu corpus Christi vi forma constitui sub his speciebus per conuersionem panis in ipsum, atque ita corpus esse terminum ad quem ipsius actionis, non verò aliquid, quod circa corpus exerceatur.

30.

Coroll. 1. Impugnatur productio *ubi*, qui sit terminus actionis adductiuæ.

Ex his videtur patere corpus Christi non poni in hoc Sacramento per actionem solum adductiuam. Confir. corpus Christi gloriosum non deserit caelum, ergo non potest hic poni per solum loci mutationem. 2. non extenditur eius praesentia à caelo vsq; ad species; ergo neque ex hoc capite potest poni per actionem solum adductiuam; per quam solum acquiratur localis praesentia. 3. neque videtur poni per solum productionem *ubi* seu modi, quo dicatur praesens speciebus, seu in eodem loco cum speciebus, etiam si non deserat caelum, nec sit in omnibus locis intermedijs.

1. quia id videtur parum conceptibile quomodo scilicet res alibi existens v. g. Romae incipiat esse Parisijs per solum productionem *ubi*, ita ut Romae permanens absque vlla sui mutatione substantiali dicatur esse Parisijs, quia producit modum seu *ubi*, per quod ibi sinitur, & quod censetur rem ipsam ita afficere, ut illam intrinsecè denomi-

net. 2. siue ea ratio constituendi corpus praesens alicui loco, & rei, sit possibilis, siue non, non videtur minus mirabilis & difficilis, quam constitutio per reproductionem eiusdem, immò, supposita vtriusque possibilitate, & quod debeamus asserere corpus Christi alterutro modo constitui sub speciebus, videtur potius dicendum constitui per reproductionem, tum quia id magis sonant Patrum sententiae, tum quia id magis indicat potestas conficiendi Christi corpus, quae passim censetur competere sacerdotibus, similiter & transsubstantiatio: tum quia consideranti vtrumque modum, reproductio non maiores pariet difficultates; & de cetero facile apparebit, quod si eadem res numero debeat in locis distinctis, & discontinuis collocari, potius sit statuendum, quod collocetur per iteratam sui productionem, quam per solum productionem *ubi*, cum minus videatur mirum rem reproductam collocari in duobus locis, & habere duo *ubi*, quam absque vlla sui reproductione illa consequi.

Patet 2. non poni per productionem solius modi substantialis: nam ille modus substantialis inuentus est à suis authoribus, ut corpus Christi ita constituitur sub speciebus, ut ex modo, quo sub illis existit, non possit panis sub ipsidem existere; sed ut ex superioribus constat, talis modus minimè est necessarius, igitur non est constituendus cum aëre concipiatur, quis modus substantialis corpori Christi respectu specierum possit aduenire; nullus enim solide pro alio effectu vel fine fingi potest, quam pro specierum sustentatione; modus autem substantialis ad hoc non deseruit, ut patet in materia sustentante quantitatem, quae non sustentat intercedente modo substantiali, sed accidentali: praeterquam quod sit de fide accidentia panis sine subiecto existere, igitur non oportet assignare modum, per quem fiat, ut corpus Christi sustentet accidentia. Confir. si rei naturam spectemus, non sequitur: corpus Christi sustentat accidentia panis, igitur panis definit esse; ergo neque pro eo sine potest assignari modus, qui sit causa impossibilitatis corporis Christi cum pane sub ipsidem speciebus.

Patet 3. hanc actionem non habere pro termino solum conseruationem substantiae corporis Christi, quia per nudam conseruationem corporis, non habemus quod illud sit sub speciebus, cum per eam solum dici possit conseruari eo loco, in quo ante erat, v. g. in caelo. Confir. ratione huiusmodi conseruationis non potest dici, quod sacerdos conficiat corpus Christi, praesertim cum sacerdos dicatur illud conficere sub speciebus, ea autem conseruatio respiciat corpus Christi, ut est in caelo.

Sed obijci potest, quod Ecclesia verè & propria conuersione & transsubstantiationem colligat ex veritate verborum forma, ut patet ex Trid. sess. 13. c. 4. saepius citato; posita autem actione adductiuæ, quae ponatur *ubi*, seu modus praesentiae panis sub speciebus, verificatur forma, igitur ea sufficit ad transsubstantiationem.

Resp. ad maiorem ex dijs, ostendimus enim Ecclesiam colligere non quomocumque ex forma, sed supposito conuenientiori modo quo Deus potest operari, seu non suppositis varijs miraculis contra naturalem rerum exigentiam. vnde ad minorem

Resp. ad hoc non sufficere actionem adductiuam, nam supposito quod panis non cōseruetur, & quod corpus non deserat caelum, forma non potest verificari consentaneè naturis rerum per solum actionem adductiuam, quod ostenditur: forma ad sui veritatem requirit

requirit conversionem panis in corpus Christi; ergo hæc conversio habet pro termino *ad quem* corpus Christi, & non solam præsentiam localem, cum ratione solius præsentiae localis non posset dici habere corpus pro termino *ad quem*.

Ex his apparet, quod licet transsubstantiatio, & conversio formaliter non sint actiones, aliquam tamen actionem requirunt, nihil enim potest dici in aliud transire, si nulla actio intercedat; & de illa actione, quæ exigitur circa corpus Christi, ut panis dicatur in illud converti, quæsumus, & diximus esse actionem reproductivam corporis, per quod volumus declarare per illam actionem ita produci entitatem corporis Christi, ut tamen ea non sit prima collatio, seu effectio ipsius entitatis, cum entitas ante omnem consecrationem supponatur.

Quamvis autem ita sit, tamen ex rei natura non repugnaret per verba consecrationis suo modo tribui primò ipsum esse corporis, nō enim videtur repugnare, quod minus per consecrationem corpus Christi ponatur sub specie panis, licet secundum esse naturale quod habet in cælo desineret existentiam, spectatā rei naturā corpus Christi, prout est in hoc Sacramento, non habet necessariā dependentiam à seipso existente in statu naturali.

Ex quibus videtur confirmari nostra conclusio: supponamus enim Christi corpus secundum suum esse, quod habet in cælo, desinere, esse tamen legitimos sacerdotes, qui verbis consecrationis à Christo institutis super pane cum legitima intentione utantur, eo casu corpus Christi ponetur sub speciebus per actionem substantialem, & habentem corpus Christi pro suo termino ad quem, cum eo casu nihil aliud commodè fingi possit; igitur & modo illa actio habet pro termino corpus Christi, cum consecratio, & actio per quam iam corpus Christi ponitur sub speciebus, non videatur dicenda habere alium terminum, quam tunc habere, certè voluntariè & sine sufficienti fundamento id fingi videretur.

Porro licet, quod diximus, ita videatur se habere, spectatā rei naturā si tamen suam Dei providentiam conformem naturis rerum spectemus, corpore Christi desinente esse secundum statum suum naturalem, videtur non ponendum in hoc Sacramento sub speciebus: nam cum hoc mysterium sit institutum mediāte Christi humanitate, illā desinente secundum statum naturalem, desinere, neque Deus censeretur concurrere cum sacerdote tanquam cum suo ministro ad illud ponendum in hoc Sacramento per verba consecrationis.

Quod paulò antè diximus transsubstantiationē in suo conceptu non esse actionem, patet ex S. Th. art. 4. tum in corpore, tum responsione ad 1. dicētes: unde, cum hæc conversio substantialis importet quendam ordinem substantiarum, quarum una convertitur in alteram, est, sicut in subiecto, in vtrāque substantia, sicut ordo & numerus: igitur transsubstantiatio formaliter est transitus ab vna substantiā in alteram; cum autem transitus non solum respiciat terminum à quo transitur, sed etiam terminum ad quem, D. Th. dicit, illum ordinem esse in vtrāque substantiā, ut in subiecto; quod non est ita rigidè accipiendum, sed secundum quandam similitudinem, quod videlicet, quemadmodum relatio, quæ est ordo terminorū inter se, quatenus spectatur ex parte vtriusque termini, v. g. relatio, quæ est inter patrem, & filium spectata non præcisè quatenus est relatio patris, sed cum relatione ex parte filij respondente, dici potest esse in vtroque extremo, ita ordo substan-

tiarū sibi succedentiū, quarum vna desinit, & altera acquirit esse, potest dici esse suo modo in vtroque termino, non tamē propriè, cum terminus qui desinit propriè non possit habere rationem subiecti.

D V B I V M I I I.

Utrum hæc productio corporis Christi in Sacramento Eucharistiae sit creatio, & destructio panis annihilatio?

Q UAMVIS iuxta sententias, quæ dicunt per consecrationem solum produci modum præsentiae in corpore Christi, vel quendam alium, facilis sit decisio prioris partis quæstionis, cum iuxta illas statim appareat respondendum negativè.

Difficultas tamē est in sententiā, quam secuti sumus, cuiusmodi sit actio, quā ponitur Christi corpus in hoc Sacramento, cum ex vna parte videatur esse creatio, utpote per quam tota entitas corporis producatur, nullo subiecto supposito, vel remanente. Ex alterā tamen parte corpus Christi fiat ex pane, tanquam termino à quo, & proinde non fiat ex nihilo, quod ad creationem requiritur.

Confir. corpus Christi in hoc Sacramento est terminus conversionis, & transmutationis panis in ipsum, igitur non videtur creati.

Respondeo nisi sit quæstio de nomine, posse dici creati. Probatur ex ratione creationis assignatā à D. Th. 1. parte quæst. 45. art. 1. communiter receptā, quod scilicet creatio sit emanatio totius esse ex non ente, seu quod sit productio rei ex nihilo, ubi ad veram rationem creationis nihil aliud videtur requiri, quam, ut res, quæ dicitur creati secundum se totam producatur, non verò supposito aliquo sui. ita enim explicant communiter auctores. Caiet. art. citato in fine dicens: oportet quod creatur ex nihilo sui fieri, id est post nihil sui. Molina eodem art. dicens: tertio modo sumitur creatio præse ac propriè sūmē pro productione seu satione rei non de aliquo subiecto, vel quod intrinsecum illi sit, vel à quo dependeat in suo esse. Valquez tomo 2. in 1. partem disp. 162. cap. 3. num. 10. creatio est productio alicuius ex nihilo & c. perinde autem est rem ex nihilo, tanquam termino à quo produci, atque nihil præexistere ante productionem, quod ad constitutionem illius rei quodammodo pertineat, vel quod idem est, atque rem fieri secundum se totam.

Suarez in metaphysica disp. 20. sect. 6. num. 11. docens ex nihilo vel negare subiectum, vel terminum à quo qui sit ens, & se explicans, addit: seu quod creatura ex se nullum omnino habeat esse nisi communicare, ex quibus & alijs patet ad rationem creationis solum requiri quod res secundum se totam producatur, ita ut nihil ipsius præexistat, in quo alterum cōsuetur. liquo modo contineri, & quamvis inter Theologos, & Philosophos sit controversia, num illud: ex nihilo, involuat quendam ordinem successionis durationis, secundum quæ res, quæ dicitur creati, producatur in tēpore, & postquam fuit sub non esse sui totius, in materiā tamen de creatione nullus ita interpretatur particulam, ex nihilo, ut etiam dicat postulare absentiam omnis termini à quo positiui, qui sit deperendus, quod est planè conforme cōmuni conceptui creationis. cum enim creare sit rem ex nihilo educere ad esse, illam secundum se totam producere, ad hoc autem sit impertinens quod aliquid positiui præcesserit quod in illam rem convertatur, quod

Ordo substantiarū sibi succedentiū dici potest esse in vtroque termino.

32.

Suadetur esse creationem.

Suadet etiam oppositum.

Conclus. Posse dici esse creationem.

Creatio quid secundum D. Th.

Caiet. Molina.

Valq.

Suaz.

Ad creationem est impertinens quod aliquid præcesserit, quod in id quod creati dicitur convertatur.

quod sit, vel non sit terminus positivus abijciendus, non obstat rationi creationis, & eo non obstante quod res, quæ producitur, sit terminus conversionis, quæ aliquid in ipsam convertitur, potest dici creari, si secundum se totam & quilibet sui producatur: id autem in hoc mysterio contingit iuxta sententiam quam præcedenti dubio secuti sumus. Confitur, quia iuxta illam sententiam materia prima producitur, quæ communissima tum Philosophorum, tum Theologorum sententia solum accipit esse per creationem.

Dices corpus Christi præexistit huic mysterio, ergo in eo non creatur.

Quod corpus Christi alibi præexistat, non obstat quod minus secundum se totum producat.

Resp. neg. consequentiam: solum enim sequitur quod hæc productio non sit prima illius corporis creatio, non verò quod non sit creatio, nam quod corpus Christi alibi præexistat, non obstat quod minus secundum se totum hic producatur, & non præexistit tanquam subiectum præiacens, vel aliquid circa quod versetur actio, ita ut in corpore Christi existente aliquid producatur.

Dices. remanent species utriusque communes.

Resp. eas non obstat creationi, quia nec se habent ut subiectum respectu termini producendi, in cuius potentia censetur terminus contineri, nec sunt aliquid substantia intrinsecum, unde illis non obstantibus substantia corporis dicenda est secundum se totam produci, & proinde creari: quemadmodum si productis prius accidentibus sine subiecto, postmodum sub illis produceretur substantia nullo ipsius substantia præexistente, diceretur substantia creari, quia verè diceretur produci ex nihilo.

Satisfit argumentis pro negatiua allatis.

Ex his patet responsio ad ea quæ initio pro parte negatiua sunt allata: nihil enim in definitione creationis positum non dicit absentiam termini à quo positivi abijciendi, sed solum negationem alicuius positivi pertinentis ad terminum producendum, & impediens, quod minus res secundum se totam producatur. Similiter cum conversio non sit formaliter actio, sed transitus unius positivi in aliud positivum, non obstat creationi, si terminus, ad quem transitur, secundum se totum producatur, ita ut nihil remaneat utriusque commune.

33.

Deducitur creaturam posse assumi, ut instrumentum physicum creationis.

Aduerte quod, siue hæc reproductio vocetur creatio, siue non, si concedamus corpus Christi produci per verba consecrationis, tanquam per instrumentum physicum, attingens corpus actione physica, nullo modo negari possit creaturam posse assumi tanquam instrumentum physicum creationis; nam quod in aliqua actione abijciatur terminus, non reddit potentiam magis, vel minus proportionatam termino producendo: si ergo creatura possit assumi tanquam instrumentum physicum actionis, quæ terminus secundum se totum producitur cum abiectione alterius, ita ut per divinam potentiam possit ad hoc esse proportionata, per eandem potest esse proportionata tanquam instrumentum Dei ad eundem terminum producendum, etiam quando nullus terminus est abijciendus.

Confitur, causa improprietatis in creatura respectu creationis est petenda ex parte termini ad quem, & ex eo quod per creationem res educatur ex nihilo, igitur si in hoc mysterio terminus possit educi ex nihilo sui & secundum totam suam entitatem produci per creaturam tanquam Dei instrumentum, poterit etiam per eam produci, licet nihil sit abijciendum.

34. D. Thom. negat panem annihilari. Licet. Causæ.

De posteriori dubij parte dissentiant inter se authores, nam D. Th. præfati quæst. art. 3. negat panem annihilari: quod tenent Caiet. ibidem, Sorus

dist. 9. quæst. 2. art. 3. conclus. 2. Albertus dist. 10. art. 6. Rich. dist. 11. art. 1. quæst. 3. Alanus lib. 1. de Eucharistia cap. 35. Suarez disp. 50. sect. 7. §. 1. *hileminis tamen, & plures alij.*

Alij censent annihilari: Ocham in 4. q. 6. dub. 7. Dur. dist. 11. quæst. 3. quamvis enim iuxta illius principia panis non possit dici annihilari, cum censetur eius materiam remanere, censet tamen procedendo secundum communem sententiam, secundum quam perit tota panis substantia, panem annihilari. Maior eadem dist. quæst. 1. §. contra tertiam conclusionem. Gabr. quæst. 1. dub. 6. & in canonem Missæ lectione 41. quam sententiam Suarez sect. citata §. hanc sententiam, censet non improbare.

Resp. ex Gabriele quæst. citatâ videri questionem de nomine, neque authores videri in re inter se pugnare: qui enim dicunt annihilari, non intendunt docere panem in nihilum redigi, ita ut nullus terminus positivus sub eisdem speciebus succedat, nec volunt terminum succedere planè per accedens sub speciebus, sed tantum intendunt asserere nihil ipsius panis remanere, sed totam eius entitatem desinere esse, & desitionem hanc propriè habere pro termino ad quem formali non esse totius substantia panis, quod illis videtur sufficere ad annihilationem, quia videtur esse accidentarium annihilationi quod terminus succedat vel non succedat rei, quæ secundum se totam perit, cum ergo in hoc mysterio tota panis substantia pereat, quamvis succedat terminus positivus, illa desitio videtur posse dici annihilatio.

Confitur, quidquid desinit, videtur desinere per corruptionem, prout usu philosophico sumitur, vel per annihilationem: hæc desitio non potest dici corruptio, cum nihil remaneat substantia utriusque termino commune, vel quod pertineat ad constitutionem rei per modum subiecti: igitur videtur debere dici annihilatio.

Alij verò è contrario asserentes panem in hoc mysterio non annihilari, non intendunt asserere aliquid ipsius remanere, sed solum volunt non ita abire in nihilum, ut in ipso nihilo sistatur, sed quod panis in aliud convertatur, ad cuius productionem sequitur desitio panis, quæ propterea non sit dicenda annihilatio, ex quo patet sententias in re ipsa non videri differre, sed solum in modo loquendi, ubi

Aduerte posteriorem modum esse magis conformem Patribus, qui in hoc mysterio videntur nominibus conversionis, mutationis, transmutationis, & agentes de pane, qui desinit esse, nunquam dicunt annihilari, sed in aliud converti: & proinde licet prior sententia quoad rem forte in rigore sit vera, modus tamen loquendi posterioris est retinendus. dici etiam potest quod annihilatio non tantum dicat desitionem totius rei, quæ dicitur annihilari, sed insuper connotet fitti in ipso nihilo, ita ut illa desitio non tendat aliud, seu non oriatur ex eo quod alius terminus producatur: cum ergo in præfati producatur terminus: dici potest in hac conversione illud esse singulare, & quod nihil remaneat termini à quo, sed secundum se totum destruat, & tamen non annihiletur, non defectu alicuius intrinseci, sed defectu connotati in ipso nomine annihilationis.

Quod si quis neget id in annihilatione connotari, non videtur magnopere contendendum, neque posterior sententia videtur vilo modo errare: nec meretur reprehensionem, qui dicit, quod alia mutatio, quæ coniungitur desitioni rei, non mutat eius naturam, & conditionem, & quod non ideo desitio

Sor. Albert. Alan. Suarez. Affirmat. Ocham. Durand.

Maist. Gabr.

Rej. hanc. dicit. videri. quæstionem.

Sententia D.D. in proposito tantum dicitur terminum in modo loquendi.

Posteriori modo loquendi est conformior Patribus.

Licet nihil maneat termini à quo, non dicitur annihilari, defectu connotati in voce annihilationis.

defectio debeat perdere rationem annihilationis, quod aliqua mutatio alterius termini illi conne-
ctatur, sed ea peti debeat à formali termino motus, qui est non esse totius rei, siue per aliam mutatio-
nem succedat terminus aliquis, siue non. vbi

Notandū in conuersione panis in corpus Christi duplicem mutationem inueniri, vna est panis, per quam panis secundum esse sui desinit, quæ mutatio vocari potest priuatiua habens pro termino à quo totum esse panis, pro termino vero ad quem hō esse totius substantiæ panis; altera mutatio positiua est respectu corporis Christi, per quā corpus Christi acquirit esse secundum se totum quoad hanc replica-
tionem, cuius mutationis terminus à quo est non esse corporis Christi secundum hanc replicationem, terminus vero ad quem est corpus Christi secundum hanc replicationem. qui posteriorem sententiam sequentur, dicent naturam annihilationis specta-
dam ex ipso formali termino mutationis priuati-
uæ, secundum quam res desinit secundum se totā, non verò considerandam mutationem coniun-
ctam, vel eius terminum, quamquam communis modus loquendi Patrum aliud videatur siadere, cui potius insistendum censco.

Predictus modus explicandi, quod panis in hoc my-
sterio nō annihilatur, videtur praeferendus illi, quē aliqui adferunt, dicentes ideo non annihilari, quia desinit esse ex vi productionis physicae, quā acci-
dentia panis ab illo separatur. id enim minus com-
mode dicitur, primò si panis ideo desineret, dicen-
dus esset non conuerti in corpus Christi, sed in il-
lum modum se habendi accidentium, cum talis
modus primariè intentus & ad cuius productionē
sequitur defectio panis, deberet dici terminus for-
malis conuersionis panis. 2. si panis desineret esse
sub speciebus, nullā aliā intercedente mutatione,
diceretur annihilari, ergo iam non potest dici non
annihilari, eò quod accidentia ab eo separantur,
cum separatio accidentium, quæ iam intercedit,
non magis, vel minus obstat annihilationi, quā
tunc obstatet. 3. non obstante illo modo tota sub-
stantia verò desineret.

DV B I V M IV.

*Utrum in transsubstantiatione seu conuer-
sione necesse sit mutationem aliquam in
vtroque extremo inueniri?*

OCcasione huius mysterij, in quo constat
substantiam panis desinere, & inueniri aliquā
mutationē in Christi corpore, petitur num in omni
conuersione ita requiratur mutatio vtriusq; extre-
mi, vt absque illa conuersio esse nequeat?

Notandum, quodd licet mutatio pressius sum-
pta conueniat subiecto, quod per accessum vel re-
cessum formarum dicitur mutari, aliquando ta-
men tribuatur ipsis terminis qui aliter se habent
postquam ante, siue quia incipiunt esse, postquam
non fuerunt, & ita mutantur de non esse ad esse, si-
ue quia desinunt esse, postquam fuerunt, & mu-
tantur de esse ad non esse. hoc præmissis

Respondeo in omni conuersione, per quam vnū
dicitur in aliud cōuerti, requiri vt aliqua variatio,
seu mutatio in vtroque termino inueniatur. Pro-
batur. conuersio essentialiter dicit transitum vnus
in aliud, qui transitus fieri nequit, si nulla in extre-
mis intercedat mutatio, nam repugnat aliquid pla-
nè inuariatum esse terminū à quo transitus in aliud,

seu absq; omni sui mutatione dici transire in aliud:
similiter repugnat aliquid planè inuariatum esse
terminum ad quem, seu terminare conuersionem
alterius in se. Confit. vt aliquid dicatur conuerti in
aliud, debet aliqua actio interuenire, quæ respiciat
id, in quod aliud conuertitur tanquam terminum
ad quem, & à quā actione denominetur per mo-
dum termini; non potest autem fieri, vt idem ma-
nens inuariatum recipiat nouam denominationem
per modum termini actionis, igitur in termino ad
quem, requiritur, aliqua mutatio. Probatur minor,
non videtur conceptibile, quomodo res omnino
inuariata potius iam terminet actionem, quæ di-
citur illam respicere, & ad illam tendere, quā an-
te: itē cur potius sit terminus actionis, & conuer-
sionis, quā qualibet alia. Idem discursus propor-
tione potest applicari termino à quo, quod videli-
cet sit inconceptibile, cur potius hæc res omnino
inuariata dicatur terminus à quo actionis, quā
qualibet alia.

Dices aliquid dici posse terminum ad quem, eò
quod aliud in ipsum desinat.

Resp. id dici non posse, nisi aliqua variatio in
ipso reperiat; nihil enim potest in aliud desinere,
nisi terminus ad quem aliquo modo fiat, non potest
autem fieri sine sui variatione.

Dices, secunda Trinitatis persona est terminus
assumptionis absque vlla sui mutatione; ergo non
repugnat aliquid esse terminum ad quem conuer-
sionis, quamuis nullo modo mutetur.

Resp. neg. consequentiam, quia Verbum, seu se-
cunda persona Trinitatis in Incarnatione non est
terminus formalis actionis qui dicatur fieri per a-
ctionē, sed est terminus rei ad quam tendit actio;
nam Incarnatio, vt dicit actionem, tendit ad natu-
ram humanam vniendā Verbo, cuius actionis for-
malis terminus non est Verbum, sed natura humana
à verbo terminata; in cōuersione verò id quod est,
& dicitur terminus ad quem, non potest fortiri hæc
denominationē, nisi aliqua circa ipsum intercedat
actio, & proinde, nisi aliquo modo mutetur.

Dico nisi aliquo modo mutetur, quia non vide-
tur requiri, vt terminus ad quem de nouo incipiat
quoad entitatem, sed sufficit mutatio, per quam
nouo modo dependeat, v.g. caro antea existens po-
test esse terminus, ad quem, conuersionis panis in
ipsam, ex eo quod noua actio incipiat depēdere:
quod dupliciter fieri potest. 1. desinente antiquo
influxu, ita vt si hæc actio non poneretur, res desi-
neret esse. 2. antiquo influxu remanente, ita vt res
quæ antea vnica actione producta fuerat, vel con-
seruabatur, incipiat duplici actione perferuare &
dependere duplici dependentiā: qui modus non vi-
detur impossibilis, quamuis aliqui eum negent.
Idem proportionē dicendū de termino à quo, quod
scilicet non requiratur vt desinat quoad entitatē,
sed sufficiat si tollatur antiquus concursus ex eo
quod aliud fiat, & talis terminus dicatur in aliud
transire, quamuis eodem temporis instanti inci-
piat conseruari per nouum concursum, v.g. ad hoc
vt panis dicatur terminus à quo conuersionis panis
in carnem, non videtur requiri, vt desinat ipsa en-
titas panis, sed quod desinat antiquus cōcursus per
quem panis conseruabatur, cum quo potest consi-
stere quod eodem temporis instanti incipiat re-
manere, in ferum natura per nouum concursum.

Quāuis verò cōuersio vnus in aliud ita fieri pos-
sit in superioribus tamen bene deduximus corpus
Christi, in mysterio Eucharistiæ reproduci quoad
substantiam, & panem desinere esse; & quidē cor-

Verbum in
Incarnatio-
ne non est
terminus
formalis
qui dicitur
fieri per a-
ctionem.

Ad conuer-
sionem nō
videtur re-
quiri, vt
terminus
de nouo
incipiat
quoad en-
titem.

us Christi produci colligimus ex rationibus dub. 2. factis; panem verò desinere ostendimus ex eo quod, cum substantia corporea non possit naturaliter perseverare destituta suis accidentibus sensibilibus, naturæ ordo postulet, ut illa desinat. mysterium autē Eucharistie non requirit, ut nouo miraculo panis permaneat sine suis accidentibus; cum ergo Deus non multiplicet miracula huic mysterio non necessaria, sequitur quod desinat panem conservare, & quod substantia panis desinat esse, siue conversio ipsius in corpus Christi fieri possit eo remanente in rerum naturā, siue non.

D V B I V M V.

Utrum ut aliquid in aliud convertatur, requiratur aliquod tertium utriusque commune?

38.

CONSTAT illud commune reipsa inueniri in omni conversione, cum in hoc mysterio inueniantur species utriusque termino communes, licet differenter: similiter in omni conversione naturali id necessarium reperitur, cum agens creatum non possit saltem naturaliter operari sine subiecto vel quasi subiecto, & satis constat in conversionibus accidentalibus inueniri idem subiectum, quod sub utroque termino remanet, in substantialibus remaneat eadem materia, in mutatione locali vel remaneat idem subiectum quod loco mutatur, vel inueniatur idem locus successiue diuersa recipiens; cum ita se res habeat, queritur nūc ita sit necessarium huiusmodi tertium commune, ut ne quidem de potentia absolutā Dei, conversio aliter fieri possit.

Negativa
suadetur.

Quibusdam id non videtur requiri: cum transsubstantiatio vnius rei in aliam non fiat propter formalem repugnantiam vel oppositionem terminorum inter se, seu quam habeant ex natura rei, sed ex Dei voluntate, eadem Dei voluntas videtur sufficiens, ut mutationes dicantur inter se habere ordinem & connexionem quatenus subsunt tali intentioni, atque aded termini ex illā hypothese possunt dici sufficienter sibi inuicē repugnare. Itaque connectio desitionis vnius rei cum positione alterius in transsubstantiatione iuxta illā sententiā peti potest ex intentione Dei volentis vnam rem destruere, ut alia producatur, quamvis nihil commune remaneat, quam sententiā indicat Scotus dist. 11. q. 1. §. de primo. ubi transsubstantiationē ita definit ut ad illam nihil commune requiratur.

Indicat
Scot.

Contraria tamen sententiā videtur probabilior quam tenet Scotus dist. 9. q. 2. art. 2. ad 3. Suarez disp. 50. sect. 2. §. quinta conditio.

Affirmati-
ua probabi-
lior.
Sotus.
Suarez.

Probatur. mutationes, quæ ad conversionem requiruntur, debent aliquo modo inter se vni, quod non videtur fieri sine aliqua connexionē terminorum in tertio, v. g. ut panis dicatur converti in corpus Christi, desitio panis, & positio corporis Christi debet aliquo modo vni inter se, alioquin solum erit aggregatum mutationum; hæc autem vniō non apparet, neque videtur commodè explicari, si nihil tertium commune reperiat, sub quo desinat esse panis & incipiat esse corpus Christi: similiter non apparet ordo inter illas mutationes, & cur panis potius dicatur converti in corpus Christi, quam quodlibet aliud, quod illo instanti desinit.

Negativa
argumentū
soluitur.

Nec videtur omnino satisfacere, si quis dicat ideo panem converti & non aliud, quia Deus de-

struit panem ex voluntate ponendi Corpus Christi, quam voluntatem non habet respectu alterius, quod forte eodem tempore destruit: quia si velit eodem planè tempore plura destruere & vnum ali- quod ponere, ibi sistendo, agere concipitur quod desitio vnius ordinetur ad positionem alterius, & desitiones aliorum se habeant impertinenter & solum concomitantur: verius ergo est quod ad conversionem requiratur aliquid commune in quo vel sub quo, vno desinente, aliud ponatur.

D V B I V M VI.

Utrum quodlibet possit converti in quodlibet?

SUPPONO naturam diuinam non posse in aliud converti, nam, ut patet ex terminis, quod convertitur in aliud debet saltem aliquam mutationem recipere, quod repugnat diuinæ naturæ omnino immutabili, ut fides docet. hoc supposito

Tres sunt hæc de re sententiæ. Prima est aliquid posse converti in ipsam deitatem, ita videtur sentire Caiet. quæst. 2. 3. partis art. 1. quamvis enim aliqui eum velint excusare, quod solum velit rationem, quā vitur S. Thom. loco citato, non habere locum in conversione totius substantiæ, verius tamen est eum sentire quod aliquid in deitatem converti possit, id enim tacite insinuat.

Secunda sententiā docet nullam creaturam posse converti in deitatem, sicut in adequatum & integrum terminum conversionis, posse tamen converti sicut in aliquod ipsius termini.

Tertia censet absolute nihil posse in Deum converti, sed quidlibet creatum posse converti in quidlibet aliud creatum, ita Scotus dist. 11. quæst. 2. §. hæc quæstio, & alij.

Dico 1. nihil potest converti in deitatem siue tanquam in terminum adequatum, siue tanquam in inadæquatum & aliquid ipsius termini. patet ex dictis dub. 4. ubi ostendimus ad conversionem requiri quandam variationem etiam in termino ad quem, quæ ratio non tantum habet locum in termino adequato, sed etiam in inadæquato, si verè sit terminus conversionis.

Obijci potest, quod posset dici, hoc est corpus desitum, eo autē casu panis converteretur in deitatem, tanquā in aliquid termini, ergo &c. Minor probatur, eo casu deitas non esset sub accidentibus solum per concomitantiam sed ex vi verborum, ergo per conversionem panis in ipsam, nam quod ponitur ex vi verborum sub accidentibus est terminus conversionis.

Resp. neg. minorem, ad probationem dico verba quoad illam partem: desitum, non esse practica, sed solum speculatiue vera, & proinde non esse quoad illam partem efficaciam, id est designare quidam deitatem ibidem esse, & illam habere pro parte obiecti, sed eam solum speculatiue respicere, vnde in forma

Resp. neg. esse ex vi verborum iuxta sensum, quem hæc oratio communiter reddit; nam per illā loquendi formam designatur verba esse causam præsentis eius, quod enūtiat, cum ergo verba circa deitatem nihil possint, dico quod deitas non sit dicenda etiam in casu obiectionis esse sub speciebus panis ex vi verborum, quamvis, si illa esset capax mutationis, per verba sub illis poni posset.

Dico

Dico 2. qualibet substantia corporea completa potest in aliam corpoream conuerti, quia potest desinere esse ex eo quod alia sub eius accidentibus ponatur: quemadmodum enim in mysterio Eucharistia corpus Christi ponitur sub speciebus panis, ita qualibet alia substantia corporea ponitur tanquam designabilis per huiusmodi species.

Porro substantia completa corporea non tantum potest conuerti in aliam completam, sed etiam in incompletam, patet in mysterio Eucharistia, in quo panis conuertitur in corpus Christi, quod est substantia incompleta.

Confir. non tantum substantia completa potest designari sub accidentibus prioris substantia, sed etiam incompleta, v. g. dici potest, hoc est anima equi, hoc est materia; ex quo patet quod substantia completa possit conuerti in materiam primam, item in formam, immo in accidentia, quia nihil repugnat quo minus accidentia aliqua succedant sub accidentibus substantia, quae destruitur, & quidem ex intentione ponendi illa tanquam designabilia per accidentia substantia quae destruitur, v. g. quantitas potest produci sub albedine panis, tanquam designabilis per albedinem.

Dico 3. una materia potest conuerti in aliam, similiter & forma in aliam. nam forma posita sub quibusdam accidentibus potest destrui, ut alia sub iisdem ponatur, similiter & materia, materia etiam potest conuerti in formam, & forma in materiam, item forma, vel materia in compositum, seu substantiam completam, quia vnumquodque horum potest poni sub accidentibus, sub quibus aliud naturaliter vel supernaturaliter erat constitutum, potestque per illa accidentia designari.

Dico 4. potest etiam accidens sub alio latens conuerti in substantiam materialem completam vel incompletam, immo & in aliud accidens, patet ex ratione superiorum conclusionum.

Dico 5. potest etiam corpus conuerti in spiritum, si videlicet corpus destruitur, ut spiritus ponatur sub illius accidentibus tanquam designabilis per illa, hoc modo potest etiam materia vel forma, item accidens conuerti in spiritum.

Dico 6. potest etiam spiritus conuerti in corpus, vel etiam in alium spiritum, similiter in accidens. Probatur fieri potest, ut sub accidentibus quibus designabatur spiritus substituitur alius spiritus per illa designabilis, vel constituitur corpus vel accidens: quamuis enim accidentia sensibilia non possint naturaliter spiritum afficere, nihil tamen repugnat quo minus spiritus supernaturaliter sub illis ponatur, & postmodum constituitur alius spiritus per illa eadem designabilis. Similiter constituitur corpus quod sub iisdem accidentibus succedat spiritui, similiter & aliquod accidens.

Ex quibus patet aliquo tandem modo quilibet creatum posse conuerti in quolibet creatum.

Et haec, quae hactenus dicta sunt, fieri possunt per formam sensibilem consimilem formae consecrationis: quemadmodum enim forma: hoc est corpus meum, exigit, ut sit corpus Christi designabile sub speciebus panis, ita similis forma exigit ut id ponatur sub accidentibus, quod per huiusmodi formam enuntiat, & proinde ut spiritus, corpus, accidens vel aliud simile quod antea latebat sub accidentibus, desinat esse sub illis, quod cum non necessario alibi sit consecrandum, Deus potest de-

sinere illud conseruare, atque adeo potest conuerti in id quod sub accidentibus succedit. quamuis enim non sit talis oppositio inter spiritum & spiritum, vel inter spiritum & corpus, ut si ponatur alius spiritus vel corpus sub accidentibus, sub quibus spiritus antea latebat, necessario desinat esse spiritus, cum etiam naturaliter posset alibi conseruari; nihilominus Deus potest illum destruere, quia alium spiritum vel corpus producit sub iisdem accidentibus, ita ut velit desinere spiritum conseruare, quia producit aliud sub accidentibus; sub quibus antea erat huiusmodi spiritus, sed

Difficultas est, num ad conuersionem vnius substantia in aliam opus sit illa forma verborum sensibili. Aliqui asserunt, Deum non posse aliter conuertere substantiam in substantiam, cum enim inter substantias non sit oppositio ex natura rei, illa debet oriri ex eo quod forma verborum requirit, ut res in quam dicitur conuertenda, sit praesens sub accidentibus alterius sub quibus altera consistere nequeat posita veritate formae, nec etiam possit alibi existere (saltem naturaliter) suis accidentibus destituta: unde dicunt spiritum non posse conuerti in spiritum, vel etiam in corpus, quia posito spiritu vel corpore sub sensibilibus accidentibus sub quibus antea erat spiritus, & desinente spiritu sub illis latere, is potest etiam naturaliter alibi existere. Verum non videtur Dei potentia ad huiusmodi instrumentum, & ad demonstratiuum verborum formam restringi; sed videtur posse sola voluntate, etiam nullo sensibili instrumento, per quod demonstretur esse aliquid sub accidentibus, vnum destruere, quia sub aliquo communi aliud ponit, hac enim ratione desinit vnius & positio alterius alicuius inter se habent connexionem & ordinem, nec plane per accidens se mutuo respu-
ciunt.

Potest deus
vnam sub-
stantiam in
aliam con-
uertere sine
vlla verbo-
rum forma
sensibili.
Sufficeret
quod sub
aliquo co-
muni aliud
poneret.

QUESTIO LXXVI.

De modo, quo Christus est in hoc Sacramento.

ARTICVLVS I.

Utrum totus Christus contineatur sub hoc Sacramento?

RESPONDEO articulo quare D. Th. in genere num totus Christus contineatur in hoc Sacramento, saltem sub vtraque specie simul sumpta?

Respondet autem affirmatiue, quod est de fide, ut constabit ex dicendis art. sequenti. tradit etiam Patres, Ambros. lib. de ijs qui mysterijs initiantur cap. 9. in illo Sacramento Christus est, quia corpus est Christi. Hieron. epist. 150. ad Eubiam quaest. 2. ipse conuiuium & conuiuium, ipse comedens & qui comeditur. August. concione 1. in Psal. 33. ferebatur manibus suis quando commendans ipsum corpus suum ait: hoc est corpus meum; ferebat enim illud corpus manibus suis.

Resp. affir.
Est de fide
Christum
totum con-
tineri.
Ambros.
Hieron.